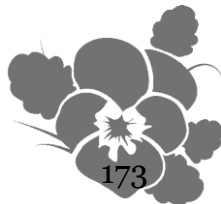

ЗМІСТ

Батькова рада	3
Без шляху	4
Благання.....	5
Борцєві.....	6
Далеко.....	7
Дайте!.....	8
Дідусєві гадки.....	9
Дітям	10
Дівчина в тузі.....	11
Дівчинонько кароока!.....	13
Дніпр	14
До... («Ярмо важуче...»).....	15
До.....	16
До бандури	17
До Б.С.-го.....	18
До дітей.....	20
До дитини.....	21
До галичан	22
Доки сонця, доки світу.....	23
Доля.....	24
До матері	25
До М. О-ва	26
До мучениці	27
До Н. К. С. («Такої певної, святої...»)	28
До Н. К. С.	29
До О. Б-ої	30
До орла.....	31
До О-сі Б-ої («Бувають дні...»).....	32
До парнасців	33
Допусти.....	34
До Русі-України.....	35
До сестроньки.....	36
До сестри	37
До школи	39

До сіячів.....	40
До соловейка.....	41
До товариша	42
До товаришки недолі	43
До товариства («Не горюйте, що тьмою окрите...»)	45
До товариства	46
До українців («Українці, браття милі...»)	48
До українців.....	49
До України («Під небом дальньої чужини...»)	54
До України	55
До В. Чайченка.....	56
До великоруського поета Рамшева.....	57
Думка	59
Думка тюремна	60
Душею я вчора віджив.....	62
Дивовижа та чуднісінька.....	63
Гадка	64
Гаряче душа молилась.....	65
Гей же, любий наш співаче!.....	66
Годі! Несила, немога.....	67
Годі, друже, розмовляти.....	68
Годі, годі. Злої трути.....	69
Грицеві гадки	70
Коли бучний бенкет на всю губу товсту.....	73
Козакові.....	74
Краю не буде неволі... ..	75
Краще.....	77
Красно при долині.....	78
Кричимо ми бучно.....	79
Куди подінусь я з нудьгою... ..	81
Квітка (до Н. К. С.).....	82
Квітка, що ногою... ..	83
Легко сказати: не плач, не журись... ..	84
Людське життя.....	85
Людина єсьм.....	86
Мало нас, та се дарма.....	87
Мара	88

Мені снилось, що яму копаю...	89
Метеличок.....	90
Між горами промінь гасне.....	91
Моє серце знов тяжко щемить.....	92
Молода, напрочуд гарна.....	93
Мов ангела, тебе я стрінув.....	94
Мрія.....	95
На братній могилі.....	96
Надія.....	97
Над могилою.....	98
Над морем.....	99
На добраніч!.....	100
На гірке життя уродився я.....	101
На лист.....	103
На морі.....	104
На пам'ять.....	105
На прощання (М. В. С-му).....	106
Напровесні.....	107
Народові українському.....	108
Народовцеві.....	109
На селі.....	110
На спогад.....	111
Небагацько живу в світі.....	112
Не кажи, що без кохання.....	113
Не лякайтесь, брати мої, моря.....	114
Не раз ми ходили в дорогу.....	115
Не розцвівши, квіти зжовкли.....	116
Не сумуй, що врода.....	117
Нетяга.....	118
Не жартуйте так зі мною.....	119
Не згинайся, угамуй своє горе.....	120
Не зітхай, моя дівчино.....	121
Не зумію горя.....	122
Ніч.....	123
Ні словечка нівідкуди.....	125
В далечінь.....	126
Вечір.....	127
Весна, весна... Надворі май.....	128

Веснянки	129
Весь огорнутий журбою.....	134
Вгорі небо, внизу море.....	135
Він ходив сумний, як нічка... ..	136
В хоробі.....	137
Вночі.....	139
Вороги.....	140
В самоті.....	141
Все — і постать, і убрання.....	142
В тюрмі	143
Виклик	144
Вийшла з хати стара мати.....	145
Закохані	146
Запитання	147
Засяло сонце з ласкою... ..	148
Заспів	149
З думок сучасних	150
З елегій	152
Згадка.....	156
Жіноча душа	158
Журба.....	159
Зів'язниці	160
Зійшли сніги, шумить вода.....	161
Змордований горем, я довго хворав.....	162
Золото	163
Біографія	164

БАТЬКОВА РАДА

Цитьте, дітки, цитьте, любі:
Не дай боже — хто підслуха,
Бо вже, певно, лихий ворог
Нашпорошив уха.

Гарна річ — так гарно й чути;
Тільки от що... Якось сміло...
Треба добре розважати:
Розум — перше діло.

Хочеш справу розпочати, —
Оглядайся на всі боки,
Щоб яка личина часом
Не втяла мороки.

До пуття все обміркуймо,
Бо що вдієш без поради?
Тільки... майте осторогу...
Тихше, бога ради!

БЕЗ ШЛЯХУ

Дощ та буря; вечір гасне.
Треба йти, але куди?
Сумно верби кучеряві
Похилились край води.

Я покинув рід коханий...
Лийтесь, сльози! Де знайти
Такий інший? Плачуть верби;
Вітер гне очерети.

Ти, голубко сизокрила,
Сяєш променем одна:
Так зорить крізь верби часом
З неба зіронька ясна.

БЛАГАННЯ

Над усім обладу маєш, —
Вчуй же стогін, прихились,
Правий боже! Чи зламаєш
Ти кайдани ці колись?

Дай нам силу вирвать руки
Із обіймів їх цупких,
Зарятуї від скону-муки,
Тхни огнем надій палких!

Розірви на небі хмари,
Тьму згромаджену розвій,
Щоб загинли людські чвари,
Вчувши голос дужий твій!

БОРЦЕВІ

Не трать надій:
Ти згинеш, — слід
Твоїх подій
Розтопить лід

В серцях катів,
Любов натхне
Їм до братів...
Вік промине;

Любов же та
Одним одна,
Що день — свята,
Що день — ясна,

Переживе
І всіх і все,
Життя нове
У мир внесе!

ДАЛЕКО

Там, далеко, на Вкраїні,
Сяє сонечко ясне,
Світить людям, та в чужині
Не навідає мене.

Там десь ллються рідні звуки,
Боротьба за люд іде...
Тута ж часом від розпуки
Стигне слово молоде.

Там матуся теплі сльози
З горя щиро вилива...
Тута ж хуга та морози, —
Серце в тузі занива.

Побратими любі, милі, —
Скрізь розкидані вони:
Спочивають у могилі
Чи по тюрмах ждуть труни.

ДАЙТЕ!

Душно конать у знесиллі...
Дайте повітря на мить!
Раз до цілющої хвилі
З ліжка мене підніміть!

Дайте-бо, дайте зітхнути
Вільно, щасливо — хоть раз,
Серцем від мук оддихнути,
Збутись щоденних образ!

Наче навішано гирі,
Вся зайнялась голова...
Думка об іншому мирі
Тільки осталась жива!

ДІДУСЕВІ ГАДКИ

Надворі лютує стужа...
Дайте дух перевести:
Старе тіло щось нездужа,
До воріт не добрести.

Поневолі в самотині,
Не виходячи, сиджу
Та в нетопленій хатині
Мерзну, гибію, дрижу.

Гірш і гірш моя недуга,
Менш і менш стає тепла...
За віконцем мерзлим хуга
Скаженіти почала.

Де ж весна, де літо красне,
Ранки соняшні, блакить?
Пусто, темно; сила гасне;
Дров немає затопить.

От забудусь ненароком
(Все я сам — як день, так ніч)
І дивлюсь надійним оком
На розвалену вже піч.

Б'ється серце нетерпляче,
Туманіє голова;
В очах — полум'я гаряче,
В думці — свічка та дрова.

Дітям

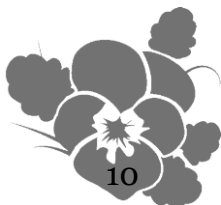
Перша думка наша, діти,
Краю рідному;
Першу працю присвятити
Люду бідному!

Усім серцем полюбляти
Вчіться ближнього,
З тяжких злиднів визволяти
Неспроміжного.

Не кохайтесь у користі
З її шматтями,
А прямуйте жити вмісті,
Бути братами!

Чули заповідь господню:
Всім любитися,
А не рить другим безодню
Та злобитися!

Отож будьмо, діти, певні
По-господньому:
Завжди милі, завжди кривні
Одне одному!

ДІВЧИНА В ПУЗІ

Плаче дівчина,
Слізоньки ллє:
Де ти, коханий,
Серце моє?

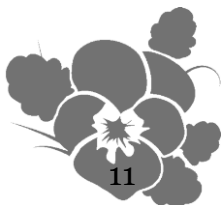
Нуджу я світом,
Марно ждучи,
Думку гадаю
Вдень і вночі.

Скільки молилась
Богові я;
Краю не бачить
Туга моя.

Тату, матусю,
Благословіть:
З милим до шлюбу
В церкву ведіть!

Пишно убралась
В шати, квітки,
В добре намисто,
В ясні стрічки.

Співи весільні
Враз полились...
Де ж ти, коханий,
Так забаривсь?

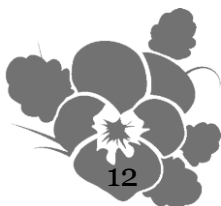
Нуджу я світом,
Марно ждучи,
Думку гадаю
Вдень і вночі.

Може, забув ти,
Що говорив;
Може, сміявся,
Може, дурих?

Всюди полину,
Всюди піду, —
Чи не зустріну,
Чи не знайду?

В'янути буду
З горя сама;
Друга немає —
Щастя нема.

Плаче дівчина,
Слізеньки ллє:
Де ти, коханий,
Серце моє?

ДІВЧИНОНЬКО КАРООКА!

Дівчинонько кароока!
Гей, промов-скажи мені:
Де взяла ти миле личко,
Оченьатка чарівні?

Де взяла на божім світі
Повні вустонька такі —
Наче квітонька, рожеві,
Наче полум'я, палкі?

З поцілунку твого й досі
Як дурний собі ходжу,
Зовсім втратив дні веселі,
За тобою все тужу.

